

Rzeczypospolitej Polskiej

w Rydze.

Ryga, 17/VI 1920.

Do

p. Ministra Spraw Zagr. Rzeczyposp. Polskiej

w Warszawie

Raport polityczny.

L. 3430.

bez kopii.

A/ Dokładnego tekstu traktatu pokojowego, Łotwy z Niemcami jeszcze nie posiadam. Wkrótce go otrzymam drogą oficjalną.

W traktacie tym jak mi wiadomo z prasy, będą mieli Niemcy prawo wolnego transzitu przez Łotwę. Dopóty prowadzimy wojnę z bolszewikami, kryje się w tym dla nas niebezpieczeństwo przewozu broni, amunicji i towarów wojennych z Niemiec do bolszewików, przez Estonię i przez Łotwę. Pewne fakty przewozu towarów do bolszewików ~~w~~ z Łotwy przez front wskazują na to, że towary wojenne niemieckie będą mogły i tą drogą dostać się do nieprzyjaciela. Proszę na ten punkt traktatu zwrócić uwagę i dać odpowiednie instrukcje.

B/ Sprawa stosunku Łotwy do Litwy.

Z poważnych źródeł dowiedziałem się, że stosunki Łotewsko-Litewskie są niezbyt przyjazne. Łotysze usuwają litwinów różnymi sposobami z Łotwy, nie pozwalają przytem wywozić osobistego majątku ruchomego. Zarządzenie Rady miasta Rygi obłożenie podatkiem miesięcznym każdego obcego obywatela w wysokości płaconego czynszu za mieszkanie wywołało u Litwinów oburzenie, gdyż to najwięcej obciąża Litwinów, których jest w Rydze jako obco poddanych najwięcej. Stacja węzłowa linii Ryga-Lipawa pod nazwą Możejki jest w rękach Litwinów. Pociągi Łotewskie przechodzą transitem przez tę stację. Celem uniezależnienia się od litwinów dla obejścia tej stacji, budują Łotysze tor kolejowy na swojej ziemi, szyny do tego toru, biorą Łotysze, prawdopodobnie z rozebranego drugiego toru, linii Dyneburg-Pytałowo. Osobiście stwierdziłem, że drugi tor wymieniony ostatnio linii jest rozebrany.

C/ Sprawa opodatkowania obcych obywateli.

Rada miasta Rygi uchwaliła, opodatkować wszystkich obywateli obcych Państw, podatkiem miesięcznym w wysokości czynszu miesięcznego płaconego za mieszkanie. Podatek ten z pewnemi zmianami, obejmuje tylko miasto Rygę, to samo ma zamiar zrobić miasto Lipawa, a także letnisko pod Rygą nad morzem, przyczem podatek za przebywanie na letnisku, dla obywateli obcych państw będzie potrójny niż dla obywateli łotewskich.

Zarządzenia te są przeciwne ogólnie przyjętej praktyki międzynarodowej i wywołały ogólne oburzenie wśród obywateli i przedstawicieli obcych Państw. Polecilem p. Balińskiemu, sekretarzowi Poselstwa, dowiedzieć się o opinię w tej sprawie francuzkiego przedstawicielstwa. Zastępca Konsula francuzkiego gdy się o tem dowiedział, udał się, do łotewskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, wyraził swe niezadowolenie i zarządał wyjaśnień.

W Ministerstwie łotewskim starano się załagodzić złe wrażenie wywołane tą uchwałą. Dla obywateli tych państw, których waluta stoi wysoko, uchwała ta niema tak wielkiego znaczenia, natomiast dla tych, których waluta stoi nisko, jest to podatek bardzo ciężki.

Zwracam uwagę, że pewne sprawy niekorzystne dla nas a dotyczące także obywateli innych państw, mogą być korzystnie załagodzone wspólnem wystąpieniem czy to słownem, czy w formie noty przez odnośnych przedstawicieli. Należy to w przyszłości starannie wykorzystywać i proszę o zgodę p. Ministra, wrazie potrzeby na przyłączenie się do ogólnego kolektywu w sprawach ogólnych a dotyczących także polskich obywateli.

D/ Sprawa wywozu ruchomości i zachowanie nieruchomości przez obcych obywateli.

Traktat wersalski, wprowadził w życie uzus zezwalający każdemu kto przyjął obywatelstwo innego państwa niż ^{to} gdzie ma miejsce zamieszkania, wywóz bez opłat swych ruchomości i zachowanie swych nieruchomości. Rząd łotewski, wywóz ruchomości nie zezwala, w wyjątkowych wypadkach za specjalnem staraniem pozwolenie można uzyskać. Ponieważ reemigracja jak naszych obywateli, tak też francuzkich, angielskich, litewskich, estońskich i finlandzkich nie jest małą, sądzę przeto, że wspólny krok względem władz łotewskich, mógłby zdziałać dużo, na zasadzie wzajemności po uzyskaniu od łotyszów w tej sprawie ulg, należałoby i z naszej strony udzielić łotyszom takiej samej ulgi, proszę w tej sprawie o instrukcje.

E/ Sprawa wyjazdu posła Bouffała.

Posel wyjechał nagle 13 czerwca wieczorem z Rygi do Lipawy. W tym czasie nie byłem obecny w Rydze, gdyż w celach rejestracji polskich obywateli a także pokierowania wyborów do ziemstw w Latgalii byłem w Rzeżycy. Przyjechałem do Rygi 14. czerwca. Przed wyjazdem, poseł polecił swemu sekretarzowi zastępstwo interesów poselstwa. Telegram Min. S. Z. przekazujące mnie zastępstwo agent poselstwa ma datę przyjęcia przez poselstwo 14/VI. Zarządzenie Ministerstwa jako instancji wyższej uważam za decydujące, wobec czego sprawy bieżące poselstwa prowadzę.

F/ Sprawa Polaków obywateli łotewskich.

Rząd łotewski, mimo haseł demokratycznych traktuje Polaków, obywateli łotewskich jako ludzi niepożądanych. Systematycznie usuwa z posad rządowych mimo znajomości przez nich języka łotewskiego, nawet Łotyszów ożenionych z polkami usuwa. Tarcia takie oczywiście wywołują ferment i narzekanie miejscowych Polaków przede wszystkim na rząd łotewski a także i na nas. dla utrzymania dobrych stosunków staram się o ile możliwości, tarcia te w drodze porozumienia usunąć.

G/ Sprawa obecnej linii pogranicznej Polsko-Łotewskiej.

Naczelnik okręgu dyneburskiego ukarał wiele obywateli naszych grzywną do 5000.- rubli łotewskich za przejście granicy łotewskiej /do Dyneburga/ bez wizy odnośnego konsulatu łotewskiego. Osobiście przy przyjeździe granicy do Kałkun, stwierdziłem, że posterunek łotewski albo nie przegląda paszportów, albo jeśli je przegląda to wpuszcza do miasta bez wizy łotewskiej. Udałem się do naczelnika okręgu, gdzie w jego nieobecności omówiłem sprawę z jego zastępcą i doszliśmy do porozumienia następującego:

Władze łotewskie wydają rozkaz straży pogranicznej, aby dokładnie badała paszporty naszych obywateli, przy braku wizy aby straż skierowywała odnośne osoby z powrotem na terytorjum polskie. W razie przepuszczenia przez straż osoby bez wizy łotewskiej, będzie karana straż, osoba zaś będzie odesłana z powrotem na terytorjum polskie. Wszelkie przejście granicy łotewskiej na terytorjum Łotwy drogami nie legalnymi, będzie karane w myśl rozporządzeń dla pasu wojennego, to jest karą do 10.000.- rubli łotewskich lub też więzieniem. Proszę o tem zawiadomić odnośne władze nasze. Posterunek żandarmerji w Kałkunach i drugi oddział W. P. został przezemnie zawiadomiony.

H/ Stosunki handlowe z Łotwą.

O ile na płóformie politycznej między nami a Łotwą istnieje tarcia, moim zdaniem wywołane z naszej strony złym wyborem dotychczasowej linii politycznej, zaś ze strony Łotyszów szowinizmem i obawą o swoją suwerenność, o tyle na gruncie handlowym możemy sobie zjednać szczerych zwolenników i obrońców naszego zbliżenia się. Nie powinno ekonomiczne zbliżenie się w obecnej dobie ^{być} realizowane przez jakieś zjazdy lub Komisje, natomiast zwykła dostawa naszych ropnych produktów i ewentualnie węgla, kardynałnie przychyli sympatję na naszą stronę.

Do tego celu należy się nam wyzyskać obecność pociągu łotewskiego w Borysławiu, dać możność kompanii łotewsko-polskiej, która tę dostawę uskuteczni, szybkiego napełnienia cystern i ułatwienia wywozu. Ceny na ropę powinny być tak wykalkulowane, aby ropa nasza była tańszą od nafty amerykańskiej, ceny tutejsze są: sprzedaż hurtowa: ros. funt nafty 2 rub. łot. 50 kop., oleje mineralny funt r. 5 rub. łot. olej cylindrowy r. f. 7 rub. 50 kop.

Podkreślam jeszcze raz i proszę p. Ministra o wpłynięcie na Ministerjum Skarbu /Państwowy Urząd naftowy/ aby raczyło wyznaczyć cenę naszych ropnych produktów z uwzględnieniem cen tutejszego rynku zarobku kupców i poboru tranzytowego przez Rząd litewski w wysokości 5% od faktury towaru. (pise)

I/ Sprawa poselstwa łotewskiego w Warszawie.

Obecny poseł łotewski w Warszawie p. Keninsz moim zdaniem przyczynił się wiele, że nasze stosunki polityczne dotychczas nie mogły się ustalić jako serdeczne. Sądę przeto ze względu na nasze mocarstwowe stanowisko, że należałoby się p. Keninsza zrobić kroki aby rząd łotewski odwołał p. Keninsza. Byłoby to satysfakcją dla nas w zamian za odwołanie posła Bouffała. O ile mi wiadomo, krok ten z naszej strony nie byłby przyjęty przez władze łotewskie jako nie-przyjazny.

ius: *A. K. Kubiński*
Konsul Rzeczypospolitej Polskiej

NAJELNIE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. D. 5333, dnia 5/11 1920 r.

Wzrost. Wydział

